

Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας

Μαθησιακοί στόχοι κεφαλαίου

- Να σας βοηθήσει ώστε :
  - Να κατανοήσετε τη σημασία και το σκοπό της κριτικής επισκόπησης της βιβλιογραφίας για το ερευνητικό σας έργο,
  - Να είστε σε θέση να υιοθετείτε κριτική οπτική γωνία στη μελέτη σας,
  - Να αναγνωρίζετε τα πέντε στάδια στη πραγματοποίηση της ανασκόπησης βιβλιογραφίας
  - Να μπορείτε να επιλέγετε τι πρέπει να συμπεριλάβετε όταν γράφετε μια κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας,
  - Να είστε σε θέση να αντιλαμβάνεστε το εύρος των διαθέσιμων πρωτογενών, δευτερογενών και τριτογενών πηγών βιβλιογραφίας,
  - Να αναγνωρίζετε όρους αναζήτησης και να πραγματοποιείτε online αναζητήσεις στη βιβλιογραφία,
  - Να είστε σε θέση να αξιολογείτε τη συνάφεια, την αξία και την επάρκεια των βιβλιογραφικών πηγών,
  - Να παραπέμπετε με ακρίβεια στη βιβλιογραφία,
  - Να είστε σε θέση εφαρμόζετε τη γνώση, τις δεξιότητες και την κατανόηση που έχετε αποκτήσει στο ερευνητικό σας έργο.

Κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας,

- **Απαραίτητο κομμάτι της προετοιμασίας του ερευνητικού σας έργου**
  - Καταγράφει το τρέχον επίπεδο γνώσης στο θέμα σας, οριοθετεί τα όρια της έρευνάς σας και προσδιορίζει τη θέση που έχει στο ευρύτερο γνωστικό πλαίσιο
  - Η σημασία της έρευνάς σας και αυτά που θα ανακαλύψετε θα κριθούν σε σχέση με την έρευνα και τα ευρήματα άλλων. Πρέπει να δείξετε ότι καταλαβαίνετε:
    - το ερευνητικό σας πεδίο και τις βασικές του θεωρίες, έννοιες και ιδέες,
    - τα κυριότερα προβλήματα και επιστημονικές αντιπαραθέσεις που έχουν σχέση με το αντικείμενό σας
  - Επισημάνετε την έρευνα που έχει δημοσιευτεί στο συγκεκριμένο πεδίο και, αν είναι δυνατό, αναγνωρίστε οποιαδήποτε άλλη σχετική έρευνα
  - Στους τομείς των επιχειρήσεων και της διοίκησης χρησιμοποιείται ένα ευρύ φάσμα βιβλιογραφία π.χ. χρηματοοικονομικά, μάρκετινγκ, διοίκηση ανθρώπινων, οικονομία, ψυχολογία, κοινωνιολογία , ανθρωπογεωγραφία κ.λ.π.

Στάδια ανασκόπησης της βιβλιογραφίας

- Προσδιορισμός των όρων-κλειδιών
- Εντοπισμός της βιβλιογραφίας
- Κριτική αξιολόγηση και επιλογή
- Οργάνωση της βιβλιογραφίας
- Συγγραφή μιας ανασκόπησης της βιβλιογραφίας

Έννοια της κριτικής επισκόπησης

- Εποικοδομητική και ταυτόχρονα κριτική ανάλυση που αναπτύσσει ξεκάθαρη επιχειρηματολογία σχετικά με τα όσα υποστηρίζουν οι δημοσιευμένες εργασίες ότι είναι ή δεν είναι γνωστά σχετικά με το ερευνητικό σας ερώτημα
- Δεν είναι μόνο μια σειρά από περιγραφές και συνόψεις βιβλίων και άρθρων
  - αξιολογεί τι είναι σημαντικό για την έρευνά σας ώστε, βάσει αυτής της αξιολόγησης, να αποφασίσετε τι θα συμπεριλάβετε και τι όχι
  - Εάν πιστεύετε ότι οι έννοιες, οι θεωρίες, τα επιχειρήματα ή τα εμπειρικά ευρήματα που αναφέρονται και εξετάζονται σε ένα άρθρο είναι αόριστα, προκατειλημμένα ή ασυνεπή, τεκμηριώστε γιατί το πιστεύετε αυτό

Σκοπός της κριτικής επισκόπησης

- Να σας βοηθήσει ώστε:
  - να προσδιορίσετε και να βελτιώσετε τα ερωτήματα και τους στόχους της έρευνάς σας,
  - να επισημάνετε ερευνητικές δυνατότητες που παραβλέπονται στην έρευνα που έχει γίνει μέχρι τώρα,
  - να διατυπώσετε προτάσεις για περαιτέρω έρευνα, οι οποίες θα σας προσφέρουν αιτιολόγηση για τα δικά σας ερευνητικά ερωτήματα και τους στόχους σας,
  - να σας βοηθήσει να αποφύγετε μια απλή επανάληψη εργασιών που έχουν ήδη γίνει,
  - να πάρετε δειγματοληπτικά απόψεις που υπάρχουν σε εφημερίδες και επαγγελματικά περιοδικά, μαθαίνοντας έτσι όλες τις αξιόλογες και σχετικές πτυχές των ερωτημάτων και των στόχων της έρευνάς σας,
  - να ανακαλύψετε και να παρέχετε γνώση για ερευνητικές προσεγγίσεις στρατηγικές και τεχνικές που μπορεί να είναι κατάλληλες για το δικό σας ερευνητικό ερώτημα και τους στόχους.

Υιοθέτηση κριτικής προοπτικής

- λίστα ενεργειών που απαιτούνται για την αποδοτική ανάγνωση της βιβλιογραφίας

Προεπισκόπηση:	Μια γρήγορη ματιά στο κείμενο ώστε να καταλάβετε το σκοπό του και το πώς μπορεί να σας χρησιμεύσει στην περαιτέρω αναζήτηση βιβλιογραφίας
Σχολιασμός:	Νοητός διάλογος μεταξύ του εαυτού σας και του συγγραφέα (συγγραφέων) για τα θέματα και τις ιδέες που κάθε πηγή πραγματεύεται
Σύνοψη:	Διατυπώστε το νόημα με δικά σας λόγια.
Σύγκριση και αντιπαράθεση:	Ρωτήστε τον εαυτό σας πόσο έχει αλλάξει ο τρόπος σκέψης σας από το συγκεκριμένο κείμενο ή πώς έχει επηρεαστεί ο τρόπος που αντιμετωπίζετε τα ζητήματα και τα θέματα της έρευνάς σας

Απαντήστε στις ερωτήσεις:

Γιατί το διαβάζω αυτό;	Ενεργεί ως μηχανισμός εστίασης και διασφαλίζει ότι παραμένετε στο δρόμο σας και δεν παρεκκλίνετε απ' αυτόν με βάση τους ισχυρισμούς του συγγραφέα.
Τι προσπαθεί να πετύχει ο συγγραφέας με αυτό το κείμενο;	Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα μπορεί να σας βοηθήσει να αποφασίσετε πόσο πολύτιμο μπορεί να είναι το κείμενο για τους σκοπούς σας
Τι λέει ο συγγραφέας σε σχέση με αυτά που θέλω να μάθω;	
Πόσο πειστικό είναι αυτό που λέει ο συγγραφέας;	Τα επιχειρήματά του συγγραφέα βασίζονται σε συμπεράσματα που δικαιολογούνται από τις αποδείξεις;
Πώς μπορώ να χρησιμοποιήσω το κείμενο;	

Περιεχόμενο της κριτικής επισκόπησης

- συμπεριλάβετε τις κύριες ακαδημαϊκές θεωρίες στον τομέα της έρευνάς σας οι οποίες σχετίζονται ή πλαισιώνουν το ερευνητικό σας ερώτημα,
- δείξτε ότι η γνώση σας για τον επιλεγμένο τομέα είναι ενήμερη,
- μέσω σαφών και ολοκληρωμένων ετεροαναφορών, δώστε τη δυνατότητα στους αναγνώστες σας να βρουν τις πηγές στις οποίες αναφέρεστε.

Αξιολόγηση του περιεχομένου της κριτικής βιβλιογραφικής επισκόπησης

- Η βιβλιογραφία που καλύπτετε σχετίζεται ξεκάθαρα με το ερευνητικό σας ερώτημα και τους στόχους σας;
- Έχετε καλύψει τις πιο σχετικές και σημαντικές θεωρίες αναγνωρισμένων επιστημόνων του κλάδου;
- Έχετε καλύψει την πιο σχετική και σημαντική βιβλιογραφία ή τουλάχιστον ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα αυτής;
- Έχετε συμπεριλάβει την πιο σύγχρονη σχετική βιβλιογραφία;
- Παραπέμπετε στη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήσατε, με τη μορφή που απαιτείται; (Σύστημα Harvard)

Τι σημαίνει «κριτική» σε σχέση με το περιεχόμενο

Mingers (2000: 225–6)	
κριτική της ρητορικής	χρήση σωστής γλώσσας
κριτική της παράδοσης	αμφισβητήστε, αν υπάρχει λόγος, τη συμβατική γνώση
κριτική της αυθεντίας	αμφισβητήστε, αν υπάρχει λόγος, την κυρίαρχη άποψη
κριτική της αντικειμενικότητας	αναγνωρίστε αν οι γνώσεις και πληροφορίες που εξετάζετε δεν είναι κενές αξιών

Dees (2003)	
<ul style="list-style-type: none"> • Αναφερθείτε και να αξιολογήστε την έρευνα από αναγνωρισμένους ειδικούς στον τομέα, • Μελετήστε και συζητήστε την έρευνα που υποστηρίζει και την έρευνα που αντιτίθεται με τις ιδέες σας, • Κάνετε αιτιολογημένες αξιολογήσεις της έρευνας άλλων, επισημαίνοντας τη σχέση της με τη δική σας, • Τεκμηριώστε τα επιχειρήματά σας με έγκυρες αποδείξεις και με λογικό τρόπο, • Διακρίνετε τα γεγονότα από τις απόψεις.	

Πλαίσιο 3.3

Λίστα ελέγχου

Αξιολόγηση για το αν η βιβλιογραφική επισκόπησή σας είναι κριτική

- ✓ Έχετε πλαισιώσει θεωρητικά το ερευνητικό σας ερώτημα και τεκμηριώσει πώς αυτό σχετίζεται με προηγούμενη έρευνα που έχετε μελετήσει;
  - ✓ Έχετε αξιολογήσει τα δυνατά και αδύνατα σημεία της προηγούμενης έρευνας που έχετε μελετήσει;
  - ✓ Επιδεικνύετε αντικειμενικότητα στη συζήτηση και αξιολόγηση της έρευνας των άλλων;
  - ✓ Έχετε παραπέμψει σε έρευνα που διαφωνεί και σε έρευνα που υποστηρίζει τις απόψεις σας;
  - ✓ Έχετε διαχωρίσει επαρκώς τα γεγονότα από τις απόψεις;
- ✓ Έχετε κάνει αιτιολογημένες κρίσεις σχετικά με την αξία της έρευνας των άλλων και τη συνάφειά της με τη δική σας;
  - ✓ Έχετε ξεκάθαρα τεκμηριώσει τις ιδέες σας;
  - ✓ Έχετε επισημάνει τα σημεία όπου χρειάζεται νέα έρευνα (η δική σας!) για να προσφέρει πρόσθετη γνώση και το έχετε αυτό συμπεριλάβει στα επιχειρήματά σας;
- Συγκεκριμένα:
- πού υπάρχουν ανακολουθίες στην τρέχουσα γνώση και κατανόηση;
  - πού υπάρχουν παραλείψεις ή προκαταλήψεις στη δημοσιευμένη έρευνα;
  - πού χρειάζεται να αξιολογήσετε περαιτέρω τα ευρήματα της έρευνας;
  - πού υπάρχουν ελλιπείς, αναποτελεσματικές, αντιφατικές ή περιορισμένες αποδείξεις;
- ✓ Έχετε τεκμηριώσει τα επιχειρήματά σας με παραπομπές σε δημοσιευμένη έρευνα;

Δομή της κριτικής επισκόπησης

- Περιγραφική και ταυτόχρονα κριτική ανάλυση όσων έχουν γράψει άλλοι συγγραφείς.
- Εστιάστε στα ερωτήματα και τους στόχους της έρευνάς σας.
  - ξεκινήστε από ένα πιο γενικό επίπεδο πριν καταλήξετε σε συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα και στόχους,
  - παραθέστε μια σύντομη επισκόπηση των βασικών ιδεών και θεμάτων,
  - συνοψίστε, συγκρίνετε και αμφισβητείστε την έρευνα των κυριότερων συγγραφέων,
  - εστιάστε σε προηγούμενη έρευνα που έχει μεγαλύτερη σχέση με τη δική σας,
    - κάνετε έναν αναλυτικό απολογισμό των ευρημάτων της έρευνας και δείξτε τη μεταξύ τους σχέση,
    - επισημάνετε τις πτυχές στις οποίες η δική σας έρευνα θα προσφέρει νέες γνώσεις,
  - καθοδηγίστε τον αναγνώστη σε επόμενες ενότητες της έκθεσής σας, οι οποίες εξερευνούν ακριβώς αυτά τα ζητήματα.

Αξιολόγηση της δομής της βιβλιογραφικής επισκόπησης

Λίστα ελέγχου

Υπάρχει σαφής τίτλος που περιγράφει το σημείο εστίασης της έρευνάς σας αντί απλώς ο τίτλος να αναφέρει «επισκόπηση βιβλιογραφίας»;

Εξηγείτε με ακρίβεια πώς αναζητάτε στη βιβλιογραφία και τα κριτήρια που χρησιμοποιείτε για να επιλέξετε τις εργασίες που σχολιάζετε;

Ξεκινάτε από ένα πιο γενικό επίπεδο πριν προχωρήσετε σε πιο ειδικά θέματα;

Οργανώνεται η βιβλιογραφική σας επισκόπηση θεματικά γύρω από τις ιδέες που περιέχονται στην έρευνα που εξετάζετε και όχι γύρω από τους ερευνητές;

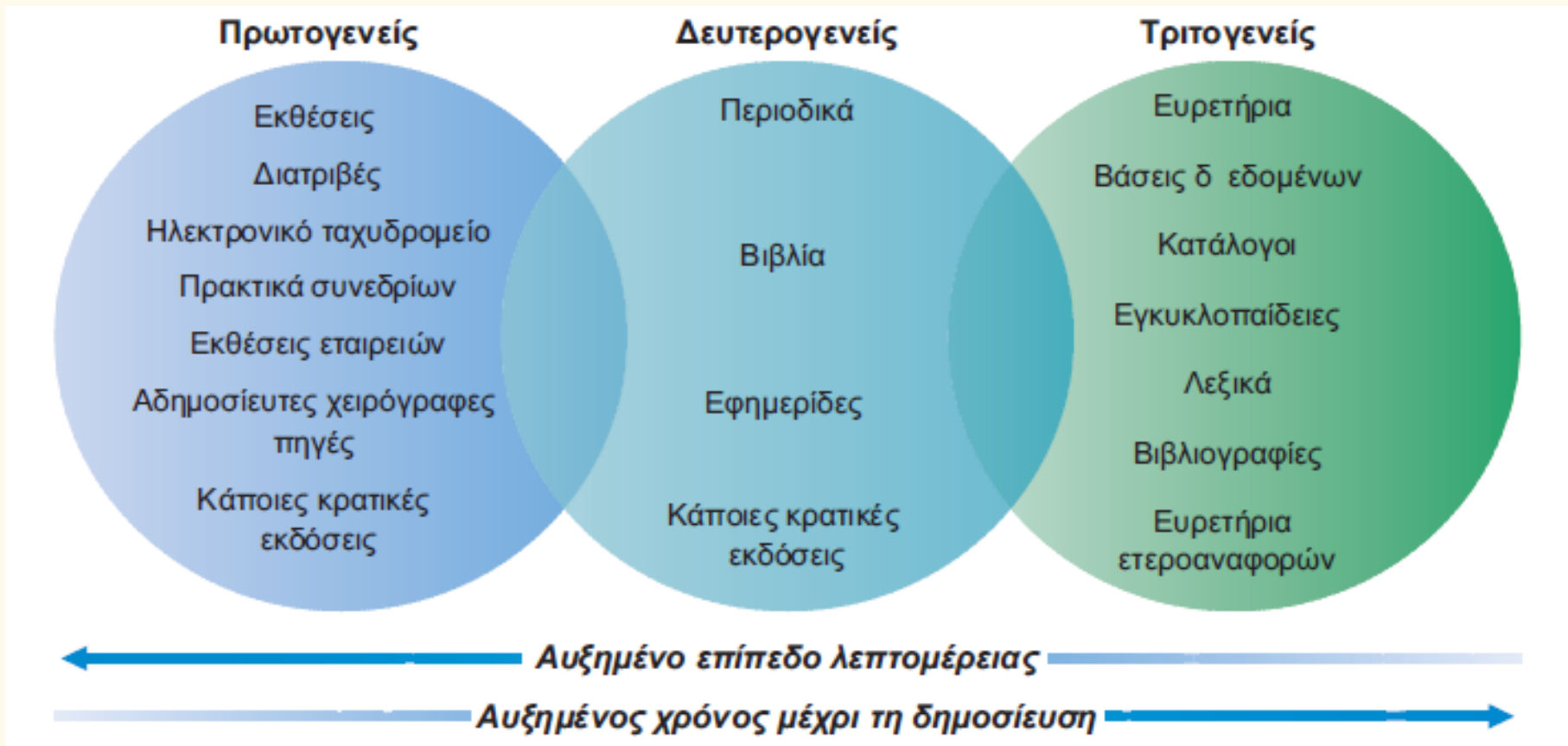
Είναι τα επιχειρήματά σας συνεκτικά και συνεπή – συνδέονται οι ιδέες σας με τρόπο που θα φαίνεται λογικός στον αναγνώστη σας;

Έχετε χρησιμοποιήσει υπότιτλους στη βιβλιογραφική σας επισκόπηση για να καθοδηγήσετε τον αναγνώστη;

Η δομή τραβά την προσοχή του αναγνώστη στα θέματα που θα αποτελέσουν το σημείο εστίασης της έρευνάς σας και πιο συγκεκριμένα, στους στόχους σας;

Η βιβλιογραφική επισκόπησης σας οδηγεί τον αναγνώστη στις επόμενες ενότητες της έκθεσής σας;

Βιβλιογραφικές πηγές

Βιβλιογραφικές πηγές

πρωτογενείς	<ul style="list-style-type: none"> • Αφορούν την πρώτη εμφάνιση μιας δουλειάς, • Εκθέσεις, κάποιες εκδόσεις της κεντρικής ή τοπικής κυβέρνησης, μη δημοσιευμένες χειρόγραφες πηγές, όπως επιστολές, σημειώσεις και πρακτικά επιτροπών κ.λ.π. • Αναφέρονται και ως γκρίζα βιβλιογραφία.
δευτερογενείς	<ul style="list-style-type: none"> • Η μετέπειτα «επίσημη» έκδοση της πρωτογενούς βιβλιογραφίας • Βιβλία και περιοδικά που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό. • Καλύπτονται καλύτερα από την τριτογενή βιβλιογραφία.
τριτογενείς	<ul style="list-style-type: none"> • «Εργαλεία αναζήτησης», • Σχεδιάζονται για να βοηθήσουν στον εντοπισμό πρωτογενούς και δευτερογενούς βιβλιογραφίας, ή για να παρουσιάσουν ένα θέμα. • Διαδικτυακές βάσεις δεδομένων και ευρετήρια, εγκυκλοπαίδειες, λίστες βιβλιογραφίας κ.λπ.

Κύριες βιβλιογραφικές πηγές

Πηγή	Περιεχόμενο	Χρήση/χρησιμότητα	Κάλυψη από τριτογενείς πηγές	Διαθεσιμότητα
Ακαδημαϊκά περιοδικά με σύστημα κριτών (peer reviewed)	Γράφονται από ειδικούς και αξιολογούνται από άλλους ειδικούς. Μεγάλη προσοχή στη λεπτομέρεια και την επαλήθευση.	Οι πιο χρήσιμες και έγκυρες όλων	Καλή κάλυψη	Η πλειοψηφία μπορεί να προσπελαστεί στο Internet, μέσω διάφορων συνδρομητικών υπηρεσιών.
Ακαδημαϊκά περιοδικά χωρίς σύστημα κριτών (non-peer reviewed)	Επιλέγονται από τον αρχισυντάκτη ή από μέλη της ομάδας σύνταξης που έχουν γνώση του αντικειμένου.	Προσοχή στις προσεγγίσεις των θεμάτων.	Σχετικά καλή κάλυψη.	Η πλειοψηφία μπορεί να προσπελαστεί στο Internet, μέσω διάφορων συνδρομητικών υπηρεσιών.
Κλαδικά περιοδικά	Συνδυασμός κλαδικών ειδήσεων και αναφορών πάνω σε πρακτικά θέματα.	Ματιές στην πρακτική, αλλά πρέπει να χρησιμοποιούνται με προσοχή.	Όλο και καλύτερη κάλυψη από διαδικτυακές βάσεις δεδομένων.	Η πλειοψηφία μπορεί να προσπελαστεί στο Internet, μέσω διάφορων συνδρομητικών υπηρεσιών.
Εμπορικά περιοδικά	Συνδυασμός κλαδικών ειδήσεων και αναφορών πάνω σε πρακτικά θέματα.	Ματιές στην πρακτική, αλλά πρέπει να χρησιμοποιούνται με προσοχή.	Αναζήτηση μέσω των δικτυακών τόπων επαγγελματικών ενώσεων.	Συχνά μη διαθέσιμες σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες

Κύριες βιβλιογραφικές πηγές

Πηγή	Περιεχόμενο	Χρήση/χρησιμότητα	Κάλυψη από τριτογενείς πηγές	Διαθεσιμότητα
Βιβλία	Γράφονται για συγκεκριμένο κοινό. Βασίζονται σε ποικιλία πηγών	Χρήσιμα για μια γενική επισκόπηση και για επισήμανση αναγνωρισμένων ειδικών.	Καλή κάλυψη από σελίδες περιλήψεων και ευρετήρια.	Ευρέως διαθέσιμα. Στη βιβλιοθήκη ή με δανεισμό μεταξύ πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών.
Εφημερίδες	Γράφονται για συγκεκριμένο τμήμα της αγοράς. Φιλτράρονται ανάλογα με τα γεγονότα. Μπορεί να γραφτούν από μια συγκεκριμένη σκοπιά.	Προσοχή στην πιθανή μεροληψία στην κάλυψη των θεμάτων.	Σχετικά καλή κάλυψη από εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων	Στη βιβλιοθήκη ή μέσω Internet
Πρακτικά συνεδρίων	Επιλεγμένες εργασίες όπως παρουσιάζονται σε συνέδρια	Μπορεί να είναι χρήσιμα	Υπάρχουν ειδικά ευρετήρια, όπως ICP, ISI κ.λπ.	Σχετικά εύκολο να τα βρει κάποιος στο Internet.
Εκθέσεις	Όσες παράγονται από έγκυρους οργανισμούς είναι υψηλής ποιότητας.	Πολύ χρήσιμες όταν ταυτίζονται με το θέμα σας.	Υπάρχουν εξειδικευμένα ευρετήρια.	Όλο και περισσότερο διαθέσιμες μέσω Internet.
Διατριβές	Συχνά η πιο ενημερωμένη και σύγχρονη έρευνα, αλλά πολύ συγκεκριμένη.	Καλές για ερευνητικές σπουδές σε επίπεδο PhD και MPhil	Καλύπτονται από ευρετήρια διατριβών	Εμφανίζονται όλο και περισσότερο σε ηλεκτρονική μορφή

Αξιολόγηση της βιβλιογραφίας

Αξιολόγηση της συνάφειας και της σημαντικότητας της βιβλιογραφίας για την έρευνά σας

Συνάφεια

- Πόσο πρόσφατο είναι το στοιχείο;
- Το στοιχείο μπορεί να είναι ξεπερασμένο;
- Τα ερευνητικά ερωτήματα ή οι στόχοι έχουν σχέση με τα δικά σας και κατά συνέπεια, έχουν συνάφεια με τη δική σας έρευνα ;
- Μήπως το πλαίσιο είναι διαφορετικό και απέχει πολύ από τα ερωτήματα και τους στόχους της έρευνάς σας;
- Έχετε δει αναφορές σε αυτό το στοιχείο (ή στον συγγραφέα του) σε άλλα χρήσιμα στοιχεία;
- Το στοιχείο υποστηρίζει ή αντικρούει τα επιχειρήματά σας; Ότι από τα δύο συμβαίνει, αξίζει να το διαβάσετε!

Σημαντικότητα

- Το στοιχείο φαίνεται να είναι μεροληπτικό; Χρησιμοποιεί παράλογα επιχειρήματα, συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις ή επιλέγει μόνο περιπτώσεις που υποστηρίζουν το συμπέρασμα που εξάγεται; Ακόμα κι έτσι, μπορεί να είναι σχετικό με την κριτική επισκόπησή σας!
- Ποιες είναι οι μεθοδολογικές παραλείψεις στο έργο (π.χ., επιλογή δείγματος, συλλογή δεδομένων, ανάλυση δεδομένων); Ακόμα κι αν υπάρχουν πολλές, μπορεί να είναι συναφές με το έργο σας!
- Η ακρίβεια είναι επαρκής; Ακόμα κι αν δεν είναι, μπορεί να είναι το μοναδικό στοιχείο που μπορείτε να βρείτε και να είναι συναφές!
- Το στοιχείο παρέχει προτάσεις για μελλοντική έρευνα;

Χρήση συστηματικής επισκόπησης

1

Διαμόρφωση του ερωτήματος ερωτημάτων
επισκόπησης

2

Πηγές από διαδικτυακές
βάσεις δεδομένων

Άλλες πηγές

3

Επιλογή και αποτίμηση πηγών στη βάση
προκαθορισμένων κριτηρίων αξιολόγησης

4

Ανάλυση και σύνθεση πηγών

5

Αναφορά των αποτελεσμάτων

Βιβλιογραφικές λεπτομέρειες

- Η αποδεκτή πρακτική υπαγορεύει να περιλαμβάνονται όλες οι σχετικές πηγές που συμβουλευτήκατε για το έργο σας
- Το πιο διαδεδομένο σύστημα παράθεσης βιβλιογραφικών λεπτομερειών είναι το σύστημα harvard

Περιοδικό	Βιβλίο	Κεφάλαιο σε βιβλίο
<ul style="list-style-type: none"> • Συγγραφέας (συγγραφείς) - επώνυμο, όνομα, αρχικά • Έτος έκδοσης (σε παρένθεση) • Τίτλος άρθρου • Τίτλος περιοδικού (με πλάγια γράμματα) • Τόμος • Τεύχος • Αριθμοί σελίδων (προηγείται το «σ.»)	<ul style="list-style-type: none"> • Συγγραφέας (συγγραφείς) - επώνυμο, όνομα, αρχικά • Έτος έκδοσης (σε παρένθεση) • Τίτλος και υπότιτλος του βιβλίου (με πλάγια γράμματα) • Έκδοση (εκτός αν είναι η πρώτη) • Τόπος έκδοσης • Εκδότης	<ul style="list-style-type: none"> • Συγγραφέας (συγγραφείς) - επώνυμο, όνομα, αρχικά • Έτος έκδοσης (σε παρένθεση) • Τίτλος κεφαλαίου • Συγγραφέας (συγγραφείς) του βιβλίου - επώνυμο, όνομα, αρχικά • Τίτλος και υπότιτλος του βιβλίου (με πλάγια γράμματα) • Έκδοση (εκτός αν είναι η πρώτη) • Τόπος έκδοσης • Εκδότης • Αριθμοί σελίδων (προηγείται το «σ.»)

Διαφορές στην Έκταση και στη Χρήση της Βιβλιογραφίας στην Ποσοτική και στην Ποιοτική Έρευνα

Διαφορές	Ποσοτική Έρευνα	Ποιοτική Έρευνα
Το μέγεθος της βιβλιογραφίας αναφέρεται στην αρχή της μελέτης	Σημαντικό	Ελάχιστη σημασία
Η χρήση της βιβλιογραφίας στην αρχή της μελέτης	<ul style="list-style-type: none"> - Αιτιολογεί ή τεκμηριώνει την ανάγκη για τη μελέτη - Παρέχει τη λογική εξήγηση για την κατεύθυνση της μελέτης (δηλ. δήλωση σκοπού και ερευνητικών ερωτημάτων / υποθέσεων)	Αιτιολογεί ή τεκμηριώνει την ανάγκη για τη μελέτη
Η χρήση της βιβλιογραφίας στο τέλος της μελέτης	Επιβεβαιώνει ή διαψεύδει τις προηγούμενες προβλέψεις από τη βιβλιογραφία	Υποστηρίζει ή τροποποιεί τα υπάρχοντα ευρήματα στη βιβλιογραφία

Οργάνωση της βιβλιογραφίας: Επιτομή – Περίληψη (Abstract)

- Η περίληψη μιας ερευνητικής εργασίας συνήθως περιλαμβάνει:
  - Το ερευνητικό πρόβλημα
  - Τα ερευνητικά ερωτήματα / υποθέσεις
  - Τις διαδικασίες συλλογής δεδομένων
  - Τα βασικά ευρήματα / αποτελέσματα

Δείγμα Επιτομής για μια Ποσοτική Ερευνητική Μελέτη

Metzner, B. (1989). Perceived quality of academic advising: The effect on freshman attrition. *American Educational Research Journal*, 26(3), 422-442.*

Ερευνητικό Πρόβλημα:

Τα κολλέγια και τα πανεπιστήμια δίνουν έμφαση στη διατήρηση των φοιτητών τους, και η συμβουλευτική στα ακαδημαϊκά ιδρύματα παρεμβαίνει θετικά στη μείωση της εγκατάλειψης των σπουδών εκ μέρους τους. Ωστόσο, οι δειγματοληπτικές έρευνες δείχνουν διαμφισβητούμενες επιδράσεις της συμβουλευτικής. Οι εμπειρικές έρευνες έχουν δώσει ισοδύναμα αποτελέσματα. Μερικές μελέτες δείχνουν την ύπαρξη μιας θετικής σχέσης ανάμεσα στην διατήρηση των φοιτητών και την ποιότητα της συμβουλευτικής, ενώ άλλες δεν έχουν καταφέρει να ανακαλύψουν κάποια σχέση.

Ερευνητικά Ερωτήματα ή Ερευνητικές Υποθέσεις

Δεν διατυπώθηκαν κάποια συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα ή ερευνητικές υποθέσεις. Όμως αυτά μπορεί να τα συμπεράνει ο αναγνώστης από τη δήλωση του σκοπού. Το γενικό ερώτημα ήταν: επηρεάζει η ποιότητα της συμβουλευτικής τη φοιτητική εγκατάλειψη; Τα συγκεκριμένα ερωτήματα είναι: σχετίζεται η καλύτερη συμβουλευτική με μειωμένη φοιτητική εγκατάλειψη; Επηρεάζουν διαφορετικά τη παραμονή των φοιτητών οι αλληλαγές στην ποιότητα της συμβουλευτικής (από καλή, ανεπαρκή, ή καθόλου συμβουλευτική);

Διαδικασία Συγκέντρωσης Δεδομένων:

Ρωτήθηκαν οι πρωτοετείς φοιτητές σε κάποιο δημόσιο πανεπιστήμιο σχετικά με την ποιότητα της

συμβουλευτικής που δέχονταν, την πρόθεσή τους να φύγουν από το ίδρυμα, και τη γενική τους ικανοποίηση από την εμπειρία του κολλεγίου. Χίλιοι τριάντα τρεις φοιτητές συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια στα μαθήματα της Έκθεσης Ιδεών στην Αγγλική στα τέλη του φθινοπωρινού εξαμήνου του 1982.

Αποτελέσματα:

Ως απάντηση στο ερώτημα, "σχετίζεται η καλύτερη συμβουλευτική με μειωμένη φοιτητική εγκατάλειψη;" τα αποτελέσματα (της ανάλυσης παλινδρόμησης) έδειξαν ότι η καλή συμβουλευτική μείωνε την εγκατάλειψη των σπουδών, ενώ η ανεπαρκής συμβουλευτική δεν είχε καμία επίδραση. Έτσι, τα επίπεδα της ποιότητας της συμβουλευτικής επηρέασαν διαφορετικά την εγκατάλειψη των πρωτοετών. Ως απάντηση στο ερώτημα "επηρεάζουν διαφορετικά την παραμονή των φοιτητών οι αλληλαγές στην ποιότητα της συμβουλευτικής (από καλή, ανεπαρκή, ή καθόλου συμβουλευτική);" τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, ναι, η επίδραση ήταν διαφορετική. Η καλή συμβουλευτική βοήθησε στη μείωση της εγκατάλειψης των σπουδών περισσότερο από την απουσία συμβουλευτικής και η ανεπαρκής συμβουλευτική μείωσε την εγκατάλειψη των σπουδών περισσότερο από την απουσία συμβουλευτικής. Η σημασία αυτών των αποτελεσμάτων είναι ότι δείχνουν πως η καλύτερη στρατηγική για τη βελτίωση της διατήρησης των φοιτητών είναι η παροχή καλής συμβουλευτικής στους φοιτητές που δεν δέχονται καμία συμβουλευτική.

*Πηγή: σύνοψη με τη βοήθεια των Beth Caughlin, Bob Mann, Chad Abresch, Qian Geng, και Ling-Mean Heng από το Education 800, University of Nebraska, Lincoln, Φθινόπωρο 1998.

Δείγμα Επιτομής για μια Ποιοτική Ερευνητική Μελέτη

Creswell, J. W., & Brown, M. L. (1992).

How Chairpersons enhance faculty research: A grounded theory study. *The Review of Higher Education*, 16(1), 41-62.

Ερευνητικό Πρόβλημα:

Οι συγγραφείς αναφέρουν ότι οι προηγούμενες έρευνες έχουν ασχοληθεί με τις συσχετίσεις της επιστημονικής επίτευξης και την ερευνητική απόδοση των πανεπιστημιακών. Ωστόσο, μια συσχέτιση που δεν έχει διερευνηθεί είναι ο ρόλος του προέδρου όσον αφορά στην επιρροή που ασκεί στην πανεπιστημιακή επιστημονική απόδοση. Αφού οι πρόεδροι βρίσκονται σε θέση να προάγουν και να διευκολύνουν την πανεπιστημιακή μελέτη, ο ρόλος του προέδρου απαιτεί αποσαφήνιση.

Ερευνητικά Ερωτήματα:

Το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα υποδηλώνεται στον τίτλο της μελέτης: "Πώς προάγουν οι πρόεδροι την πανεπιστημιακή έρευνα;" Πιο συγκεκριμένα, οι συγγραφείς ζήτησαν από προέδρους να συζητήσουν ένα ζήτημα που αφορούσε στην προσφορά βοήθειας στα πανεπιστημιακά μέλη του τμήματος στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Τους ζήτησαν επίσης να αναφέρουν συγκεκριμένες ενέργειες ή ρόλους στην προσφορά αυτής της βοήθειας, να προσδιορίσουν τους λόγους της βοήθειας, να επισημάνουν σημάδια ότι το άτομο χρειαζόταν βοήθεια, και να δείξουν τα αποτελέσματα της βοήθειας για το άτομο.

Διαδικασία Συγκέντρωσης Δεδομένων:

Οι συγγραφείς συγκέντρωσαν ημιδομημένα δεδομένα συνεντεύξεων από 33 προέδρους σε μια ποικιλία κλάδων και ειδών ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης. Αυτοί οι πρόεδροι προτάθηκαν για τη μελέτη από ανώτερους ακαδημαϊκούς αξιωματούχους και από το προσωπικό ανάπτυξης των πανεπιστημιακών μελών. Οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν τις διαδικασίες της θεμελιωμένης θεωρίας.

Ευρήματα:

Οι συγγραφείς προσδιόρισαν από τις συνεντεύξεις επτά κύριες κατηγορίες ρόλων τους οποίους αναλάμβαναν οι πρόεδροι: παροχέας, ενδυναμωτής, υποστηρικτής, μέντορας, ενθαρρυντής, συνεργάτης και αμφισβητίας. Περαιτέρω ανάλυση έπειτα οδήγησε στην κατανόηση του πώς εξελίσσονταν αυτοί οι ρόλοι για τους πανεπιστημιακούς σε διάφορα στάδια της καριέρας τους. Χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα επίπεδα πανεπιστημιακών ως παραδείγματα των ρόλων των προέδρων τους: αρχάριος πανεπιστημιακός, πανεπιστημιακός πριν το διορισμό, πανεπιστημιακός μετά το διορισμό, και ανώτερος πανεπιστημιακός. Από τα προφίλ αυτά, οι συγγραφείς αναγνώρισαν ένα θεωρητικό μοντέλο για το ρόλο του προέδρου και διατύπωσαν προτάσεις (ή υποθέσεις) για μελλοντικούς ελέγχους. Οι προτάσεις αυτές σχετίζονταν με το είδος του ζητήματος που βίωνε το πανεπιστημιακό μέλος, το στάδιο της καριέρας του πανεπιστημιακού μέλους, και τις στρατηγικές που χρησιμοποιούσε ο πρόεδρος.

Οδηγός Σύνταξης Αναφορών

APA Style Manual

- American Psychological Association. (2010). *The Publication Manual of the American Psychological Association (6th ed.)*. Washington, DC: Author.

Παραδείγματα

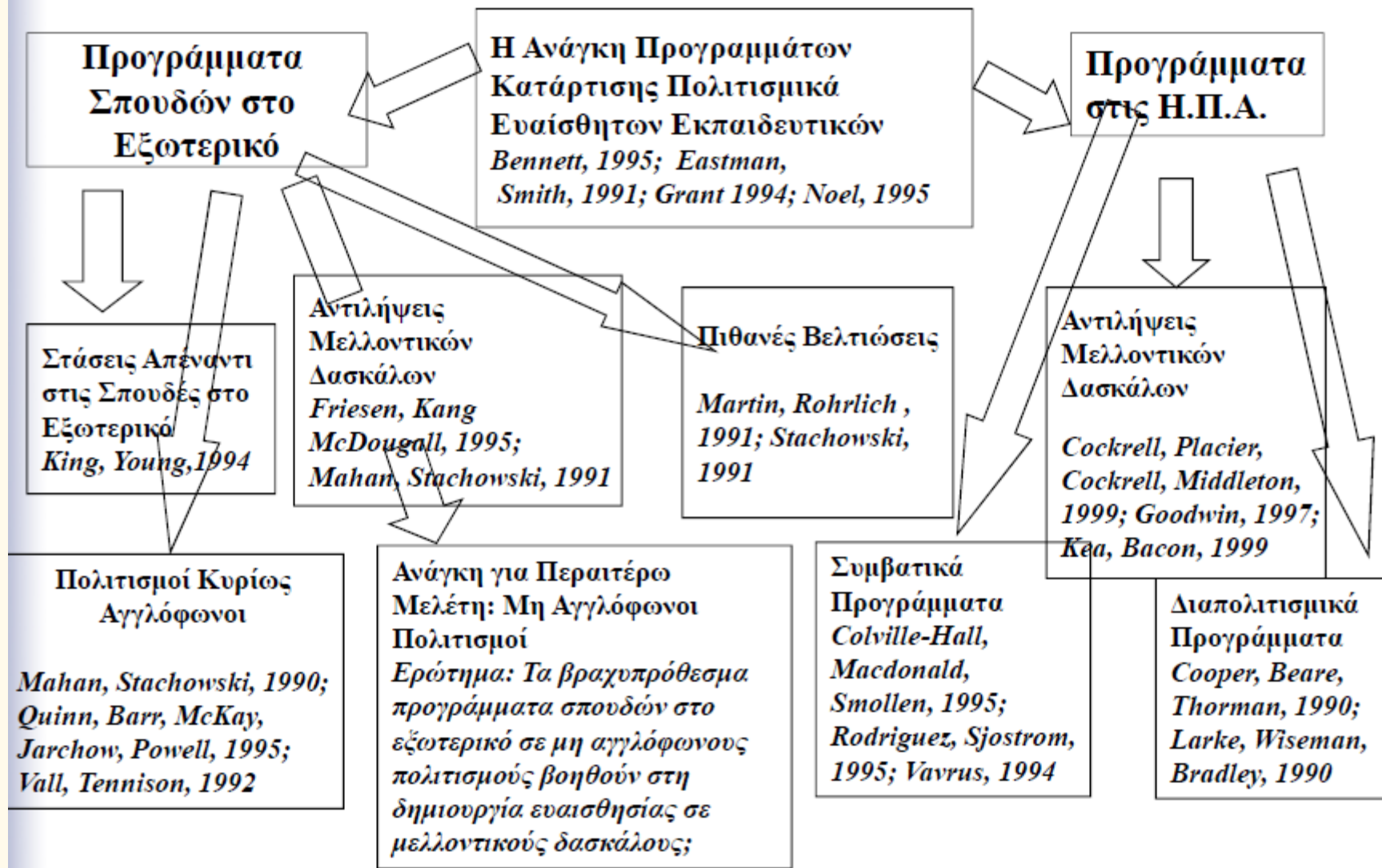
- Elam, S. M. (1989). The second Phi Delta Kappa poll of teachers' attitudes toward public schools. *Phi Delta Kappa, 70(3)*, 785-798.
- Βάμβουκας, Μ. Ι. (1998). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Μανούσου, Ε. (2005). Σχεδιασμός εναλλακτικού διδακτικού υλικού για Αεξαιε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *3^ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*.
- *Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές, 11-13 Νοεμβρίου 2005* (σσ. 629-637). Πάτρα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Zimring, C.A. (2005). Cash for your Trash: Scrap Recycling in America [eBook version]. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2012, από <http://site.ebrary.com/lib/cgcc>.

Παραπομπές μέσα στο κείμενο

- Ο Rogers (1994) σύγκρινε τους χρόνους αντίδρασης αθλητών και μη αθλητών...
- Οι προηγούμενες μελέτες πάνω στους χρόνους αντίδρασης (Gogel, 1984; Rogers, 1994; Smith, 1989) έδειξαν ότι....
- Πολλές ομάδες μελετών έχουν ασχοληθεί με τη δυσκολία εκκίνησης και τους χρόνους αντίδρασης (Gogel, 1984; Rogers, 1994; Smith, 1989).
- Η μελέτη εκκίνησης των χρόνων αντίδρασης των Smith, Paralli, Jones και Langor (1994) ή Smith et al. (1994) / Παπαδόπουλος κ.ά. (2000)
- Ο Smith (1994), όπως αναφέρεται από τον Theobald (1997), ...

Βιβλιογραφικός Χάρτης (Ιεραρχικός Σχεδιασμός)

Βιβλιογραφικός Χάρτης (Κυκλικός Σχεδιασμός)

Ανάγκη για περαιτέρω έρευνα: Μη Αγγλόφωνοι Πολιτισμοί

Ερώτημα: *“Τα βραχυπρόθεσμα προγράμματα σπουδών στο εξωτερικό σε μη αγγλόφωνους πολιτισμούς βοηθούν στη δημιουργία ευαισθησίας σε μελλοντικούς δασκάλους;”*

